

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Фінансова безпека є однією з найважливіших складових економічної, без якої практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед державою. За думкою українського вченого М. М. Єрмошенко фінансова безпека є ґрунтовною складовою економічної безпеки держави, оскільки на фінансах базується будь-яка економіка [1, с. 19].

Економічна безпека згідно з Законом України «Про основи національної безпеки України» [2] є найголовнішою складовою національної безпеки. Вона є матеріальною основою національної суверенності, що визначає реальні можливості в забезпеченні інших видів безпеки, до яких належать політична, екологічна, військова, інформаційна, соціальна та науково-технологічна.

Фінансова безпека держави — це ступінь захищеності фінансових інтересів держави, стан фінансової, грошово-кредитної, бюджетної, податкової, валютної, банківської, інвестиційної, митно-тарифної, розрахункової та фондової систем, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, спроможністю держави ефективно формувати та раціонально використовувати фінансові ресурси, достатні для задоволення її потреб, шляхом виконання зобов'язань і забезпечення соціально-економічного розвитку[3].

Суб'єктами фінансової безпеки виступають: окремі громадяни і населення в цілому, домашні господарства, підприємства, організації, установи, галузі господарського комплексу, регіони, окремі сектори економіки, держава, міждержавні утворення, а також світові співтовариства.

Елементами фінансової безпеки України є:

- 1) ефективність фінансової системи, тобто її здатність забезпечувати досягнення стратегічних та тактичних цілей розвитку держави;
- 2) незалежність фінансової системи, тобто здатність держави самостійно визначати цілі, механізми та шляхи її функціонування;
- 3) конкурентоспроможність фінансової системи, тобто її здатність повноцінно виконувати свої завдання та функції в умовах існування та впливу фінансових систем інших країн та світових фінансових агентів[4].

Враховуючи, що економіка України має високу залежність від коливань на світових грошово-кредитних та товарних ринках, а також низький рівень захищеності вітчизняної фінансової системи від зовнішніх дестабілізуючих факторів, можна сказати, що протидія загрозам фінансової безпеки грає одну з ключових ролей у забезпеченні національної безпеки нашої держави [5].

Ступінь впливу загроз визначається на підставі розрахунку і моніторингу системи індикаторів та порівняння їх із пороговими значеннями. Індикатор — елемент, що відображає процес або стан об'єкта спостережень, його якісні та кількісні характеристики. Рівень фінансової безпеки визначають багато індикаторів, основними з яких є: дефіцит бюджету, обсяги боргів держави, рівень інфляції, вартість банківських кредитів, рівень монетизації економіки, обсяг міжнародних резервів НБУ[3].

Загалом, під проблемами фінансової безпеки можна розуміти всі ті дестабілізуючі фактори, які впливають на економіку України загалом, на діяльність окремих галузей, секторів економіки та підприємств.

Основними такими проблемами виступають:

- 1) Бойові дії на Сході України;

- 2) Значна частка тіньового сектору економіки;
- 3) Високий, постійно зростаючий рівень зовнішнього боргу;
- 4) Негативне сальдо платіжного балансу;
- 5) Доларизація економіки;
- 6) Недостатня кількість золото-валютних резервів;
- 7) Значне зростання загального рівня цін у 2014 році, спричинене різким зростанням попиту через негативні очікування серед населення.
- 8) Відтік капіталу з України.

Дані фактори впливають на основні складові фінансової безпеки, а саме на:

- Бюджетну безпеку. Це основа фінансової безпеки держави. Бюджетна безпека – це стан забезпечення платоспроможності держави з урахуванням балансу доходів і видатків державного й місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів. Для неї, на сьогоднішній день, характерна розбалансованість бюджету, покриття дефіциту переважно за рахунок додаткової емісії, що спричиняє інфляцію.

- Податкову безпеку, для якої характерним є зменшення бази оподаткування через зниження обсягів виробництва підприємств, банкрутства, зростання рівня тінізації економіки.

- Банківську безпеку, яка характеризується обмеженістю кредитних ресурсів, перебуванням значної частини грошей у позабанківському обігу.

- Монетарну безпеку, для якої характерна відсутність стабільності грошової одиниці і високі темпи інфляції[6].

Аналізуючи вище сказане, можна прийти до висновку, що на сьогоднішній день, для забезпечення національної безпеки загалом і фінансової зокрема, потрібний ряд заходів щодо оздоровлення економіки України, зменшення рівня тінізації економіки, стабілізації національної грошової одиниці, зниження рівня інфляції, зменшення зовнішньої заборгованості, зростання золото-валютних резервів, стимулювання інвестицій і забезпечення збалансованості бюджету. І тільки досягнувши певної економічної стабільності, ми зможемо забезпечити соціально – економічний розвиток та фінансову безпеку держави.

1. Єрмошенко М. М. *Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : монографія / М. М. Єрмошенко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 309 с.*

2. Закон України «Про основи національної безпеки України» № 964-IV від 19.06.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

3. *Фінанси: Курс для фінансистів: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / За ред. В.І. Осніщева. — К., 2008. — 567 с., тв. пал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/159185519-finansifinansi_kurs_dlya_finansistiv__ospischeva_vi.html*

4. *Концепція фінансової безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.u-fin.com.ua/konceptcia/008.doc*

5. Загарій В.П. *Ключові характеристики фінансової безпеки як системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2838>*

6. Іващенко О. В., Гельман В. М., *Фінансово-економічна безпека держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpdau_2013_2\(1\)_16.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpdau_2013_2(1)_16.pdf)*